

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים

בית המשפט קיבל תביעה נגד בנק שהתרשל במסגרת אשראי דוקומנטרי

עו"ד גיל נדל, עו"ד דייב זיתון, עו"ד רנון גורטנשטיין

תובע שהתקשר עם ספקית סינית בהסכם לרכישת פסולת נחושת תמורת 16,000 דולר, הגיש תביעה כספית נגד בנק בו פתח אשראי דוקומנטרי לצורך יבוא המטען מסין, לאחר שהתברר כי המטען שהגיע לנמל, הכיל דשן אדמה.

התובע התקשר עם חברה סינית על-מנת שתספק לו פסולת נחושת במשקל 20 טונות. לצורך יבוא הסחורה, פתח התובע בבנק בו הוא לקוח, אשראי דוקומנטרי. במסגרת האשראי הדוקומנטרי קבע התובע את התנאים בהם הבנק ישלים את העסקה, ובין היתר פורטה רשימת מסמכים, שהצגתם נדרשת בפני הבנק כתנאי להעברת התשלום, בסך 16,000 דולר, לבנק של הספקית הסינית.

לאחר שהתקבלו בבנק מסמכי העסקה שנשלחו על-ידי הבנק הסיני לצורך תשלום הסכום שנקב באשראי הדוקומנטרי, שלח הבנק לבנק הסיני הודעה, בה הודיע לו על אי-התאמה בין המסמכים לתנאי האשראי הדוקומנטרי.

לאחר מכן, החתים הבנק את התובע על מסמך ויתור, לפיו הוא מאשר להעביר את סכום האשראי הדוקומנטרי לבנק הסיני, ושלא אותו לדרכו עם מסמכי העסקה שהתקבלו.

התובע נטל מהבנק את מסמכים שנמסרו לו, וביניהם שטר מטען (BILL OF LADING) שהוסב על-ידי הבנק, ובו צוין מפורשות כי המטען הוא 20 טונות פסולת נחושת.

עם מסמכים אלה הוא פנה, בעזרת משרד עמילות מכס, לשחרר את הסחורה מנמל חיפה, שם התברר לו כי המטען שהגיע במכולה אינו פסולת נחושת אלא חומר הקרוי VERMICULITE (מינרל המשמש כמצע גידול באדמה). על גבי פקודת המסירה (באמצעותה מתבצע שחרור טובין מהנמל) שהוצאה עבור התובע על-ידי הסוכן בישראל של המוביל הימי, נכתב כי תכולת המכולה היא VERMICULITE.

בנסיבות הללו, הגיש התובע תביעה כספית נגד הבנק.

טענות הצדדים :

התובע טען כי התברר שהמכולה נפרצה בסין וכל תכולתה בסך 20 טון נחושת נגנבה, וכי לפי דברי חברת הספנות - שטר המטען הימי הוא זיוף של שטרי המטען המקוריים, אשר מצויים במשרד חברת הספנות בסין. עוד סיפר התובע כי העתק תעודות הביטוח הימי אינן תואמות את תעודת הביטוח המקורית שחסרה.

על כן, טען התובע, בין היתר, כי בביצוע התשלום לבנק הסיני נהג הבנק בחוסר זהירות, כי הוא התרשל בבדיקת מסמכי האשראי הדוקומנטרי, בטיפול בסחורה ובפיקוח עליה בכל שלב משלבי הובלתה ואחסונה. עוד נטען כי הבנק פעל בחוסר תום-לב, בהחתימו את התובע על מסמך ויתור ולא הסביר לו את תוכנו.

הבנק טען, מנגד, שלא נפל דופי בהתנהלותו, וכי כל המסמכים נבדקו על-ידו לפי נהלים וכללים אחידים בינלאומיים. עוד נטען, כי הבנק אינו אחראי לזיופים מתוחכמים לכאורה של המסמכים, וכי במסגרת תפקידו אין הוא נדרש לבדוק את טיב הסחורה שהזמין התובע.

פסק הדין :

במסגרת פסק הדין, ולאור עדות הבנק כי קיבל שטר מטען מקורי ותקין, אשר הטובין בו תואם לטובין הרשום באשראי הדוקומנטרי, דחה בית המשפט את טענות התובע לפיהן לידי הבנק נמסר שטר מטען המעיד על סחורה אחרת וכי היה באפשרותו לזהות כי השטר שנמסר לו על-ידי הבנק הסיני הינו מזויף.

בית המשפט קבע כי אין לבנק יכולת לזהות אם שטר המטען שקיבל הוא מזויף וככל שהבנק וידא כי פרטי המטען בשטר המטען תואמים למטען הרשום באשראי הדוקומנטרי, הוא יוצא ידי חובתו וממילא אין לו כל חובת פיקוח או חובת טיפול במטען, והעובדה שהוא העניק אשראי דוקומנטרי לא מקימה לו חובה שכזו.

יחד עם זאת, בית המשפט פסק לטובת התובע משום שהבנק הפר את חובות הגילוי כלפיו, כאשר הוכח במסגרת ההליך שהתובע לא ידע את משמעות חתימתו על מסמך הוויתור שלאחריו העביר הבנק את הכסף לבנק הסיני :

כאמור, התובע פתח בבנק אשראי דוקומנטרי. במהלך הליך הייבוא, החליף התובע את חברת הפיקוח שפיקחה על העמסת המטען בסין לחברה בשם SGS. בעקבות זאת, היה עליו לתקן את האשראי הדוקומנטרי ולעדכן על ההחלפה בין החברות. התובע חתם על תיקון האשראי הדוקומנטרי, שם צוין כי התיקון הוא חלק בלתי נפרד מתנאי האשראי הדוקומנטרי המקורי כאשר יתר התנאים נשארים ללא שינוי.

כאשר התקבלו בבנק התובע מסמכי העסקה מהבנק הסיני, שלח הבנק לבנק הסיני הודעת סירוב, בה נרשם כי "SGS CERTIFICATE NOT AS PER L/C TERM". הבנק שלח מכתב "הסתייגויות בדוקומנט" ללקוח בו נכתב כי "כל המסמכים המתייחסים למטען הנ"ל כוללים את הפגמים וההסתייגויות הבאים: "SGS CERTIFICATE NOT AS PER L/C TERM". ללא כל הסבר מה משמעות הפגם, ולאחר מכן החתים הבנק את התובע על מסמך ויתור המאשר את הפגם ואת ההסתייגות, ולאחר מכן העביר הבנק את התשלום לבנק הסיני.

בית המשפט קיבל את עמדת התובע שטען כי סבר בזמן אמת כי אי-ההתאמה קשורה לחברת הפיקוח שהחליף (SGS) וזו ההסתייגות היחידה לה הסכים ודחה את גרסת הבנק, לפיה הוסבר לתובע כי אי-ההתאמה (כך מסתבר), התבטאה בהיעדרו של משפט מפתח שנכתב בתיקון מכתב האשראי שנשלח לבנק הסיני. על כן, בית המשפט המשיך וקבע כי התובע לא הבין משמעות אי-ההתאמה שכן התובע לא ידע שבדו"ח הפיקוח של SGS אין "קשירה" של הסחורה שנבדקה לסחורה שפורטה בחשבון הפרופורמה. הבנק לא עדכן אותי בכך.

משכך, הטיל בית המשפט את האשמה לפתחו של הבנק ופסק כי חובת הגילוי המוגברת של הבנק חייבה את עובדי הבנק להסביר לתובע - עובר לחתימתו על מסמך הוויתור - במה באה לביטוי אי-ההתאמה במסמכים ומה השלכותיה. בהתאם לפסיקה, הפרת חובת הגילוי המוגברת גוררת עימה פגיעה בתוקף מסמך הוויתור ויש לראות את מסמך הוויתור כחסר תוקף. בהיעדר ויתור בר-תוקף, לא היה הבנק רשאי לפעול בניגוד לעיקרון ההתאמה ולהעביר את התמורה לידי הבנק הסיני, ובכך התרשל. משכך, נפסק כי התובע זכאי לפיצוי בגין נזקיו שנגרמו עקב ההתרשלות וההפרה.

ת"א 16780-01-18 קרביץ נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ ואח'. בפני כב' השופט אורי גולדקורן (פורסם בנבו, 3.3.2020). [ב"כ הצדדים: לתובע – עו"ד אהרן מרגלית; לבנק מזרחי טפחות בע"מ - עו"ד זוהיר חשיבון]

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.